ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗΣ
ΤΜΗΜΑΤΑ Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ
ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: 20-4-2024

Κείμενο Αναφοράς: Αριστοτέλης, Προτρεπτικὸς πρὸς Θεμίσωνα, αποσ. 8-9
Τὰ ὑποκείμενα πρὸς τὸν βίον ἡμῖν, οἷον τὸ σῶμα καὶ τὰ περὶ τὸ σῶμα, καθάπερ ὄργανά τινα ὑπόκειται, τούτων δ' ἐπικίνδυνός ἐστιν ἡ χρῆσις, καὶ πλέον θάτερον ἀπεργάζεται τοῖς μὴ δεόντως αὐτοῖς χρωμένοις. Δεῖ τοίνυν ὀρέγεσθαι τῆς ἐπιστήμης κτᾶσθαί τε αὐτὴν καὶ χρῆσθαι αὐτῇ προσηκόντως, δι' ἧς πάντα ταῦτα εὖ θησόμεθα. Φιλοσοφητέον ἄρα ἡμῖν, εἰ μέλλομεν ὀρθῶς πολιτεύσεσθαι καὶ τὸν ἑαυτῶν βίον διάξειν ὠφελίμως.
Ἔτι τοίνυν ἄλλαι μέν εἰσιν αἱ ποιοῦσαι ἕκαστον τῶν ἐν τῷ βίῳ πλεονεκτημάτων ἐπιστῆμαι, ἄλλαι δὲ αἱ χρώμεναι ταύταις, καὶ ἄλλαι μὲν αἱ ὑπηρετοῦσαι, ἕτεραι δὲ αἱ ἐπιτάττουσαι, ἐν αἷς ἐστιν ὡς ἂν ἡγεμονικωτέραις ὑπαρχούσαις τὸ κυρίως ὂν ἀγαθόν. Εἰ τοίνυν μόνη ἡ τοῦ κρίνειν ἔχουσα τὴν ὀρθότητα καὶ ἡ τῷ λόγῳ χρωμένη καὶ ἡ τὸ ὅλον ἀγαθὸν θεωροῦσα, ἥτις ἐστὶ φιλοσοφία, χρῆσθαι πᾶσι καὶ ἐπιτάττειν κατὰ φύσιν δύναται, φιλοσοφητέον ἐκ παντὸς τρόπου, ὡς μόνης φιλοσοφίας τὴν ὀρθὴν κρίσιν καὶ τὴν ἀναμάρτητον ἐπιτακτικὴν φρόνησιν ἐν ἑαυτῇ περιεχούσης.

Κείμενο Αναφοράς Αριστοτέλης, Πολιτικά, 1.12, 1253a29-39
φύσει μὲν οὖν ἡ ὁρμὴ ἐν πᾶσιν ἐπὶ τὴν τοιαύτην κοινωνίαν· ὁ δὲ πρῶτος συστήσας μεγίστων ἀγαθῶν αἴτιος. ὥσπερ γὰρ καὶ τελεωθεὶς βέλτιστον τῶν ζῴων ἄνθρωπός ἐστιν, οὕτω καὶ χωρισθεὶς νόμου καὶ δίκης χείριστον πάντων. χαλεπωτάτη γὰρ ἀδικία ἔχουσα ὅπλα· ὁ δὲ ἄνθρωπος ὅπλα ἔχων φύεται φρονήσει καὶ ἀρετῇ, οἷς ἐπὶ τἀναντία ἔστι χρῆσθαι μάλιστα. διὸ ἀνοσιώτατον καὶ ἀγριώτατον ἄνευ ἀρετῆς, καὶ πρὸς ἀφροδίσια καὶ ἐδωδὴν χείριστον. ἡ δὲ δικαιοσύνη πολιτικόν· ἡ γὰρ δίκη πολιτικῆς κοινωνίας τάξις ἐστίν, ἡ δὲ δικαιοσύνη τοῦ δικαίου κρίσις.

Α1. α. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη **«Σωστό»**, αν είναι σωστή, ή τη λέξη **«Λάθος»**, αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο **(μονάδες 4)** και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις **λέξεις/φράσεις** του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν **(μονάδες 4)**:
1. Η φιλοσοφία βοηθά τον άνθρωπο να ζήσει ορθά τον ιδιωτικό και τον πολιτικό του βίο.

2. Η φιλοσοφία, όπως και όλες οι επιστήμες, οδηγούν στη συνολική θεώρηση του αγαθού.
3. Κατά τον Αριστοτέλη είναι φυσική η τάση του ανθρώπου για ζωή σε κοινωνία.
5. Ο άνθρωπος, όταν είναι ανδρείος, γίνεται το ανώτερο από όλα τα όντα.

(Μονάδες 8)

β. «δι' ἧς πάντα ταῦτα εὖ θησόμεθα;»: Σε ποια λέξη του αρχαίου κειμένου αναφέρεται η αντωνυμία **«ἧς»**;

(Μονάδες 2)

Β1. «εἰ μέλλομεν ὀρθῶς πολιτεύσεσθαι καὶ τὸν ἑαυτῶν βίον διάξειν ὠφελίμως»: Τι γνωρίζετε για τον «**βίον** και την **πολιτείαν**»(**Μονάδες 6**) ; Με ποια προϋπόθεση θα ζήσουμε ωφέλιμα στην ιδιωτική και στη δημόσια ζωή κατά τον Αριστοτέλη; **(Μονάδες 4)**

Μονάδες 10

Β2. ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ
<u>Πλάτωνος, Σωκράτους απολογία</u>
«Σωκράτη, εμείς δε θα πιστεύσουμε τον Άνυτο, αλλά σε αθωώνουμε, με τη συμφωνία όμως να μην καταγίνεσαι πια σ' αυτά τα ζητήματα, μήτε να φιλοσοφείς· κι αν σε πιάσουμε να ξανακάνεις τα ίδια, θα καταδικασθείς σε θάνατο», αν λοιπόν, όπως είπα, με τέτοια συμφωνία με αθωώσετε, θα σας πω ότι εγώ, ω άνδρες Αθηναίοι, σας εκτιμώ και σας αγαπώ, θ' ακούσω όμως περισσότερο τον θεό από σας, και, όσο έχω πνοή και είμαι δυνατός, δε θα παύσω να φιλοσοφώ και να σας συμβουλεύω, με όποιον κι αν βρεθώ, και να σας λέω εκείνα που συνήθισα, δηλαδή: Ω άνθρωπε, καλύτερε απ' όλους, που είσαι Αθηναίος, από την πόλη τη μεγαλύτερη και πιο ξακουσμένη και στη σοφία και στη δύναμη, δεν ντρέπεσαι να φροντίζεις για χρήματα, με τι τρόπο ν' αποκτήσεις περισσότερα, και για την υπόληψη και την τιμή, για τη φρόνηση και την αλήθεια και για την ψυχή σου, πώς να την καλυτερεύσεις, δεν καταγίνεσαι και δεν φροντίζεις καθόλου; Και αν κανένας από εσάς αμφισβητήσει και πει πως φροντίζει, δε θα τον αφήσω και δε θα φύγω, αλλά θα τον εξετάσω και θα τον εξελέγξω και, αν μου φανεί πως δεν έχει στ' αλήθεια αυτή την αρετή, παρά μόνο με τα λόγια, θα τον περιγελάσω, γιατί τόσο λίγο φροντίζει για κείνα που αξίζουν πολύ και τόσο πολύ για τα πιο τιποτένια, να συνεισφέρει στη γνώση μας για τον κόσμο και στη θεωρία της γνώσης μας για τον κόσμο.

Αφού μελετήσετε το παραπάνω απόσπασμα, να συγκρίνετε τη σημασία που αποδίδει κάθε φιλόσοφος (Αριστοτέλης και Πλάτωνας) στη φιλοσοφία και στην επενέργειά της στον ανθρώπινο βίο.

Μονάδες 10

Β3. Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση
1. Ποια δεν είναι σωκρατική φιλοσοφική μέθοδος;
α) ειρωνεία β) διάλεξη γ) μαιευτική

2. Ποιος ήταν ένας από τους κατηγόρους του Σωκράτη στη δίκη που τον οδήγησε σε θάνατο; α) Αναξαγόρας β) Χαρμίδης γ) Μέλητος

3. Μαθητές της Ακαδημίας μεταξύ άλλων ήταν:
α) ο Ξενοκράτης, ο Αριστοτέλης, ο Σωκράτης
β) ο Ξενοκράτης, ο Αριστοτέλης, ο Σπεύσιππος
γ) ο Ξενοκράτης, ο Φίλιππος από τον Οπούντα, ο Σωκράτης

4. Ο Πρωταγόρας εκθέτει τις απόψεις του με τρεις τρόπους:
α) το μύθο, τη διάλεξη και το σχολιασμό ποιητικών κειμένων
β) το μύθο, τη διαλεκτική και το σχολιασμό ποιητικών κειμένων
γ) το μύθο, το διαλογισμό και το σχολιασμό ποιητικών κειμένων

5. Ο Ησίοδος ήταν:
α) τραγικός ποιητής
β) επικός ποιητής
γ) λυρικός ποιητής

Μονάδες 10

Β4 α. Να αντιστοιχίσετε στο τετράδιό σας καθεμιά αρχαία ελληνική λέξη της Στήλης Α με την ετυμολογικά συγγενή της νεοελληνική λέξη της Στήλης Β (στη Στήλη Β περισσεύουν δύο λέξεις).

ΣΤΗΛΗ Α	**ΣΤΗΛΗ Β**
1. ὑπόκειται	α. επιστάτης
2. κτᾶσθαι	β. παρουσία
3. συστήσας	γ. ασήμαντος
4. φύεται	δ. κτηματομεσίτης
5. ἔχων	ε. προφήτης
6. ἐστίν	στ. κατάκοιτος
	ζ. μεταφυσική
	η. σχεδόν

(Μονάδες 6)

Β5. β. Για καθεμιά από τις δύο παρακάτω λέξεις να γράψετε μία περίοδο λόγου στα νέα ελληνικά, όπου η ίδια λέξη ή παράγωγή της χρησιμοποιείται με διαφορετική σημασία από αυτήν που έχει στο αρχαίο κείμενο: «**ὀρέγεσθαι», «ὁρμὴ» (Μονάδες 4)**

Μονάδες 10

ΔΟΥΛΗ

Γ.ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

ΛΥΣΙΑΣ, Ὑπὲρ τοῦ Ἐρατοσθένους φόνου ἀπολογία 4-8

Ο λόγος αυτός αποτελεί βασικό κείμενο για τη θέση της γυναίκας στην Αθήνα της κλασικής εποχής.Ο λόγος είναι η απολογία του Ευφίλητου, (άγνωστου Αθηναίου γεωργού), για τον φόνο του νεαρού Ερατοσθένη, που τον συνέλαβε, όπως ισχυρίζεται, να διαπράττει μοιχεία με τη γυναίκα του μέσα στο ίδιο του το σπίτι. Ο νόμος δεν επέβαλλε, επέτρεπε όμως στον θιγόμενο να σκοτώσει ατιμωρητί τον μοιχό που συλλαμβανόταν επ᾽ αυτοφώρω. Ο Ευφίλητος παραδέχεται τον φόνο, υποστηρίζει όμως ότι έχει διαπράξει σύννομο φόνο (φόνον δίκαιον). Την εκδοχή του την αμφισβήτησαν οι κατήγοροι (οι συγγενείς του νεκρού), που φαίνεται ότι απέδιδαν τον φόνο σε άλλα κίνητρα και ισχυρίζονταν ότι ο Ερατοσθένης παγιδεύτηκε, οδηγήθηκε διά της βίας μέσα στο σπίτι του Ευφίλητου και σκοτώθηκε, ενώ είχε καταφύγει στην εστία, που παρείχε άσυλο σε όλους.

Ἡγοῦμαι δέ, ὦ ἄνδρες, τοῦτό με δεῖν ἐπιδεῖξαι, **ὡς ἐμοίχευεν Ἐρατοσθένης τὴν γυναῖκα τὴν ἐμὴν** καὶ ἐκείνην τε διέφθειρε καὶ τοὺς παῖδας τοὺς ἐμοὺς ᾔσχυνε καὶ ἐμὲ αὐτὸν ὕβρισεν εἰς τὴν οἰκίαν τὴν ἐμὴν εἰσιών, καὶ οὔτε ἔχθρα ἐμοὶ καὶ ἐκείνῳ οὐδεμία ἦν πλὴν ταύτης, οὔτε **χρημάτων ἕνεκα** ἔπραξα ταῦτα, **ἵνα πλούσιος ἐκ πένητος γένωμαι**, οὔτε ἄλλουκέρδους οὐδενὸς πλὴν τῆς **κατὰ τοὺς νόμους** τιμωρίας. ἐγὼ τοίνυν ἐξ ἀρχῆς ὑμῖν ἅπαντα ἐπιδείξω τὰ ἐμαυτοῦ πράγματα, οὐδὲν παραλείπων, ἀλλὰ λέγων τἀληθῆ· ταύτην γὰρ ἐμαυτῷ μόνην ἡγοῦμαι σωτηρίαν, ἐὰν ὑμῖν εἰπεῖν ἅπαντα δυνηθῶ τὰ πεπραγμένα.ἐγὼ γάρ, ὦ Ἀθηναῖοι, ἐπειδὴ ἔδοξέ μοι γῆμαι καὶ γυναῖκα ἠγαγόμην **εἰς τὴν οἰκίαν**, τὸν μὲν ἄλλον χρόνον οὕτω διεκείμην ὥστε μήτε λυπεῖν μήτε λίαν ἐπ᾽ ἐκείνῃ εἶναι ὅ τι ἂν ἐθέλῃ ποιεῖν, ἐφύλαττόν τε ὡς οἷόν τε ἦν, καὶ προσεῖχον τὸν νοῦν ὥσπερ εἰκὸς ἦν. ἐπειδὴ δέ μοι παιδίον γίγνεται, ἐπίστευον ἤδη καὶ πάντα τὰ ἐμαυτοῦ ἐκείνῃ παρέδωκα, ἡγούμενος ταύτην οἰκειότητα μεγίστην εἶναι. ἐν μὲν οὖν τῷ πρώτῳ χρόνῳ, ὦ Ἀθηναῖοι, πασῶν ἦν βελτίστη, καὶ γὰρ οἰκονόμος δεινὴ καὶ φειδωλὸς {ἀγαθὴ} καὶ ἀκριβῶς πάντα διοικοῦσα· ἐπειδὴ δέ μοι ἡ μήτηρ ἐτελεύτησε, ἣ πάντων τῶν κακῶν ἀποθανοῦσα αἰτία μοι γεγένηται -ἐπ᾽ ἐκφορὰν γὰρ αὐτῇ ἀκολουθήσασα ἡ ἐμὴ γυνὴ **ὑπὸ** τούτου **τοῦ ἀνθρώπου** ὀφθεῖσα, χρόνῳ διαφθείρεται.

γῆμαι :να παντρευτώ,**ἐπ᾽ ἐκείνῃ εἶναι**:να εξαρτάται από εκείνη, **ἐπ᾽ ἐκφορὰν**:στην κηδεία (της).

Γ1.Να μεταφράσετε το ακόλουθο απόσπασμα: «**ἐγὼ τοίνυν ἐξ ἀρχῆς…ὅ τι ἂν ἐθέλῃ ποιεῖν**»

Μονάδες 20

Γ2.Πώς παρουσιάζει ο Ευφίλητος τη γυναίκα του, σύμφωνα με το παραπάνω κείμενο;

Μονάδες 10

Γ3α.«**ἡ ἐμὴ γυνὴ ὑπὸ τούτου τοῦ ἀνθρώπου ὀφθεῖσα**»:Να μεταφέρετε τους κλιτούς τύπους -όπου βρίσκονται-στον άλλο αριθμό (μονάδες 5).

Γ3β. « **ταύτην γὰρ ἐμαυτῷ μόνην ἡγοῦμαι σωτηρίαν, ἐὰν ὑμῖν εἰπεῖν ἅπαντα δυνηθῶ τὰ πεπραγμένα**.**ἐγὼ γάρ, ὦ Ἀθηναῖοι, ἐπειδὴ ἔδοξέ μοι …**»:Να μεταφέρετε τους ρηματικούς τύπους που βρίσκονται σε αόριστο στον ίδιο τύπο στον ενεστώτα στη φωνή που βρίσκονται (μονάδες 3).

Γ3γ.«**πάντα τὰ ἐμαυτοῦ ἐκείνῃ παρέδωκα**»:Να γράψετε το β΄ενικό πρόσωπο της υποτακτικής και της προστακτικής του παραπάνω ρήματος στον χρόνο και στη φωνή που βρίσκεται (μονάδες 2).

Μονάδες 10

Γ4α.«**χρημάτων ἕνεκα, κατὰ τοὺς νόμους,εἰς τὴν οἰκίαν, ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου**»:Να αναγνωρίσετε συντακτικά τους παραπάνω εμπρόθετους προσδιορισμούς (μονάδες 4).

Γ4β.«**ὡς ἐμοίχευεν Ἐρατοσθένης τὴν γυναῖκα τὴν ἐμὴν - ἵνα πλούσιος ἐκ πένητος γένωμαι**»:Να αναγνωρίσετε συντακτικά τις παραπάνω δευτερεύουσες προτάσεις,να αιτιολογήσετε την εκφορά τους και να γράψετε τη συντακτική θέση τους (μονάδες 6).

Μονάδες 10